

Dünden Bugüne Malazgirt Zaferi Ve Edebiyatımızdaki Yeri

– M.Nihat Malkoç · 26 Ağustos 2024

M. NİHAT MALKOÇ

Malazgirt Meydan Muharebesi, tarihin dönüm noktalarından biridir.

Her köşesi şeref levhalarıyla dolu Türk tarihinin dönüm noktaları vardır. Bunlardan biri de hiç şüphesiz ki zaferler zincirinin altın halkası olan Malazgirt Zaferidir. Malazgirt Zaferi, Anadolu kapılarını Türklere açan sihirli bir anahtardır. Bu altın anahtar sayesinde Anadolu coğrafyası Müslüman-Türk kimliğine bürünmüştür. Başka bir tabirle söylemek gerekirse Malazgirt Zaferi sayesinde Anadolu'yu fethettik ve bu topraklara yerleştik. Bu muharebe kazanıldıktan sonra Anadolu'da ilk Müslüman Türk Devleti olan Türkiye Selçuklu Devleti'ni kurduk. Anadolu, İslâmiyet'in doğduğu günden beri bir türlü fethedilememiştir. Müslüman Türkler; yani Selçuklular, Anadolu'yu ilk kez Malazgirt Zaferi sayesinde İslâmlaştırmayı başardılar. Bu, İslâm ümmeti ve Türk milleti için bir dönüm noktası oldu.

26 Ağustos 1071 tarihinde gerçekleşen Malazgirt Meydan Muharebesi, tarihin dönüm noktalarından biridir. Büyük Selçuklu İmparatorluğu hükümdarı Sultan Alparslan ile Bizans İmparatorluğu hükümdarı Romen Diyojen arasında Malazgirt Ovası'nda gerçekleşen bu tarihî savaş, Sultan Alparslan'ın, tartışmalara mahal vermeyen, kesin zaferiyle neticelenmiştir.

"Romen Diyojen komutasındaki Bizans ordusu, Alparslan'ın ordusundan dört kat üstün olsa da, ordunun karışık ve kozmopolit olması, disiplinden yoksun bulunması, Bizans İmparatorunun başa geçtikten sonra bazı komutanları tasfiye etmesi, ordunun maddi ve manevî bir çöküntü içinde bulunması, komutanlar arasında çekememezlik ve büyük bir rekabetin bulunması, birbirlerine entrikalar çevirmeleri, ordunun iyi idare ve sevkten yoksun olması, organize bozukluğunun bulunması,

Türk ve Bizans ordularının savaş düzenlerinin ve taktiklerinin farklı olması gibi etkenler Türk ordusunu daha avantajlı kılıyordu.

Türk ordusunun yalnız Türklerden kurulu olması, ordunun tamamına yakın süvarilerden oluşması, çok değerli komutanlara sahip olması, Türk ordusunda intizam, nizam ve disiplinin olması, sevk ve idare kabiliyeti çok üstün komutanlar arasında Bizans ordusunda olduğu gibi rekabet ve anlaşmazlığın olmaması Alparslan'ı güçlü kılıyordu. " (1)

Sultan Alparslan'ın savaş kuvvetleri (ordusu) Artuk, Mengüçük, Saltuk, Dânişmend ve diğer Türkmen beylerinin güçleriyle birlikte Bizans ordusunun ancak dörtte birine karşılık geliyordu. 200 bin askerden oluşan Bizans ordusuna karşı, 50 bin kişilik Selçuklu ordusu savaşıyordu. Fakat esas olan kemiyetten çok, keyfiyetti. Bizans'ın 200 bin kişisi farklı düşünceler içerisindeydi, birlik ve beraberlikten mahrumdu. Öte yandan gönül birliği içindeki 50 bin kişi aynı ideale hizmet ediyordu. Zafer, zafere inananlarındı. Nitekim öyle de oldu. Birlik ve beraberlik içinde hareket eden azlar, dağınık bir görünüm arz eden çokları neticede yendi. Düzen, düzensizliğe; iman, küfre galebe çaldı. Zafer yine inananların oldu.

Malazgirt bizim için bir zafer, Bizans için şüphesiz ki bir hezimettir.

Bizim için bir zafer, Bizans için bir hezimet olan bu önemli savaş, tarihin devasa duvarlarının örüldüğü kesme taşları yerinden oynatmıştır. Bu büyük savaş, bir Bizans imparatorunun Müslüman bir komutana esir olduğu ilk muharebe olarak kayıtlara geçmiştir. Fakat İslâm terbiyesi alan Alparslan, Bizans imparatoru Diyojen'e bir savaş esiri gibi değil bir misafır gibi muamelede bulunmuş, onu yanına oturtarak onunla müzakerelerde bulunmuştur.

Malazgirt Zaferi sadece Anadolu'nun fethinin getirisiyle (bereketiyle) kalmamış, İstanbul'un (kadim tabirle Konstantiniyye'nin) fethiyle sonuçlanacak kutlu sürecin de mukaddimesi olmuştur. Başka bir ifadeyle söylemek gerekirse Malazgirt Zaferi gerçekleşmeseydi belki de (maazallah) İstanbul da fethedilemeyecekti. Böylece tarih bugünkünden başka bir şekil alacaktı. Bu yüzden Malazgirt Zaferi, İstanbul'un fethi kadar mühim bir hadisedir. Bunu böyle bilmek ve bunu bize bahşeden Allah'a şükretmek gerekir.

Dünya savaş tarihi içerisinde tam bir taktik savaşı olarak dikkat çeken Malazgirt Meydan Muharebesi, Türklerin savaş zekâsını göstermesi açısından da dikkate şayandır. Selçuklular bu kritik savaşta "sahte kaçış taktiği (Turan taktiği)" uygulamışlardır. Bu taktik sonrasında düşman askerleri (Bizans ordusu) savaş alanından hızla uzaklaşmıştır.

Malazgirt Meydan Muharebesi'nin cuma günü gerçekleşmesi sanıldığı gibi bir tesadüf değildir. Şuurlu bir şekilde cuma günü saldırıya geçilmiştir. Sultan Alparslan bunun için, zamanın fakîhi (İslâm hukukçusu) ve imamı Ebû Nasr Muhammed b. Abdülmelik el-Buharî el-Hanefî'den fetva almıştır. Büyük fakîh ona "Sen Allah'ın üstün kılacağına diye vaat ettiği İslâm dini için savaşıyorsun. Bu yüzden bütün hatiplerin minberlerde Müslüman halk ile birlikte senin için duada bulunacakları Cuma günü düşmana saldır.' tavsiyesinde bulunmuştur. O da kendisine çok güvendiği hocasının tavsiyesine uymuş, böylece Büyük Selçuklu ordusu, milletin duasını ve manevî gücünü de arkasına alarak zafere yürümüştür.

Malazgirt, tarihin akışını değiştirmiş; ona yepyeni bir güzergâh tayin etmiştir.

Kazandığı şanlı zaferle Türk milletinin ve İslâm ümmetinin yüzünü güldüren, talihini ve tarihini değiştiren Sultan Alparslan (tam adıyla Ebû Şücâ' Muhammed b. Dâvûd Adudüddевle Burhânü Emîri'l-mü'minîn), 26 Ağustos 1071 (27 Zilkade 463) Cuma günü namaz vakti yaklaştığında kumandan ve askerleriyle birlikte namaz kılmış, dua etmiş, zafer için yüce Allah'a yalvarıp yakarmış ve askerlerine şöyle seslenmiştir: 'Ey askerlerim ve kumandanlarım! Daha ne zamana kadar biz azınlıkta, düşman çoğunlukta olmak üzere, böyle bekleyeceğiz? Ben bizzat Müslümanların minberlerde bizim için dua etmekte oldukları bu saatte düşmanın üzerine atılmak istiyorum. Galip gelirsek arzu ettiğimiz sonuç hasıl olacaktır, aksi takdirde şehit olarak cennete gideriz. Beni izlemek isteyenler gelsinler, geri dönmek isteyenler ise serbestçe geri dönebilirler. Bugün burada ne emreden bir sultan, ne de emir alan bir asker vardır. Bugün ben de sizlerden biriyim ve sizinle birlikte savaşacağım. Biz, Müslümanların eskiden beri yapageldikleri bir gaza yapıyoruz.' Malazgirt Meydan Muharebesi deyip de geçmemek lâzım. Dünya tarihinin akışını değiştiren ve ona yepyeni bir güzergâh tayin eden "Malazgirt Muharebesi Türk ve dünya tarihinin dönüm noktalarından birini oluşturur. Bu zafer sonunda, Bizanslılar'ın bütün maddî imkânlarını kullanarak hazırladıkları büyük ordu dağıldığından daha sonraki yıllarda Türkler önemli bir direnişle karşılaşmadan Anadolu içlerine akarak kısa zamanda Ege ve Marmara kıyılarına kadar ilerlemişler ve bu defa istilâ ve yağma amacı taşımadan fethettikleri toprakları vatan edinip Saltuklu, Mengüçüklü, Dânişmendli, Dilmaçoğulları, Ahlatşahlar, Yinaloğulları, Çubukoğulları ve Artuklu devletlerini kurmuşlardır." (2)

Malazgirt şiirden tiyatroya, hikâyeden romana kadar edebiyatımıza konu olmuştur.

Milli kimliğin inşasında edebiyatın yeri ve önemi büyüktür.Yeni nesiller tarihî dönemleri öğrenirken, tarihî şahsiyetleri kendilerine rol model seçerken şiirlerden, tiyatro eserlerinden, hikâyelerden ve romanlardan istifade ederler. Onun içindir ki bu konuda yazarlar gerçekleri ezip büzmemeli, sorumlu davranmalı, tabir caizse kılı kırk yarmalıdır.

Tarih sahnesine çıktığı günden bugüne kadar, var olduğu her dönemde İslâm'ın bayraktarlığını yapan milletimize tarihin akışı içerisinde yön tayin eden Malazgirt Meydan Muharebesi (Zaferi), aziz milletimizin serencamını edebî bir dilde yansıtan edebiyatımıza sıkça konu olmuştur. Tıpkı Çanakkale Zaferi ve Kurtuluş Savaşı gibi, Malazgirt Zaferi de şiirden tiyatroya, hikâyeden romana kadar pek çok edebî türde kendine yer bulmuştur. Fakat bu konuda edebî açıdan istenilen düzeyde kâmil eserler ne yazık ki verilememiştir.

Malazgirt Zaferi edebiyatımızda değişik saiklerle uzun süre ihmal edilmiştir.

Malazgirt, Tanzimat ve Servet-i Fünûn Edebiyatı'nda hiç yoktur. Tarihe olan ilgisiyle bilinen ve Türk edebiyatında ilk tarihî roman olarak kabul edilen "Cezmi" romanını yazan, yine "Celâleddin Harzemşah" adlı tarihî bir tiyatro eserine imza atan Namık Kemal bile Malazgirt'ten bir kez olsun bahsetmez. A. Hamdi Tanpınar bu durumu eleştirir.

Cumhuriyet sonrasında "Anadoluculuk" fikrinin etkisiyle tarihçilerimiz Selçukluları keşfeder.Yahya Kemal'in bu konuda şahsî gayretleri olur. Bu konuda yazılar kaleme alır, konferanslar verir. Hatta "Alparslan'ın Rûhuna Gazel" adında bir de şiir kaleme alır. "Süleymaniye'de Bayram Sabahı"

şiiirinde Malazgirt'e ve o asil ruha göndermelerde bulunur.

Milliyetçi şair Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu'nun "Malazgirt Destanı" Malazgirt Zaferi'yle ilgili yazılmış en bilinen eserdir. Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın serbest tarzda yazdığı "Malazgirt Ululaması", Hakkı Cengiz Alpay'ın "Alparslan ve Malazgirt Destanı" da Malazgirt'i ve Malazgirt Zaferi ruhunu şiir türünde yansıtan kıymetli eserlerdir.

Malazgirt Zaferi, Türk romanındaki yerini gecikmeli de olsa almıştır. Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun "Selçuklu Üçlemesi" olan "Kilit", "Anahtar", "Kapı" Malazgirt konulu edebiyata dair derin sessizliği bozar. Üçlemenin ilk kitabı olan Kilit'in başlangıcında Alpaslan'ı küçük yaşta Sarı Hoca'dan ders alırken görmekteyiz. Kilit, Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun "Dünki Türkiye" serisinin ilk kitabıdır. Roman Tuğrul Bey ve Çağrı Bey dönemindeki Selçuklu ile başlıyor .Yazar, serinin ikinci kitabı olan "Anahtar" adlı romana Alpaslan'ın ölümüyle giriş yapar. Olaylar Alparslan'ın oğlu Melikşah döneminde geçer. Bu kitapta Melikşah, Nizâmülmülk, Süleyman Şah, Hasan Sabbah gibi tarihî isimler çıkar karşımıza. "Kapı" "Selçuklu Üçlemesi"nin üçüncü ve son kitabıdır. Kılıç Aslan'ın sultan olması, Çaka Bey ve Anadolu Selçuklu Devleti'nin yükselişi anlatılır bu son kitapta.

Malazgirt Zaferi deyince Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın "Malazgirt'in Üç Atlısı" ve Emine Işinsu'nun "Ak Topraklar"ını da unutmamak lâzım. "Malazgirt'in Üç Atlısı" Malazgirt'in binlerce atlısından üçünün nefes kesen hikâyesidir. Bu romanda Selçuklu orduları büyük bir hızla Anadolu'ya doğru ilerlerken bu durumdan hoşnut olmayan karanlık güçler de boş durmamaktadır. Selçuklu Sultanı Alparslan'ı öldürmeyi planlayan Hasan Sabbah, Sultan Alparslan'ın yakın adamlarından Aksungur'un kız kardeşini rehin alır. Kız kardeşinin hayatına karşılık Aksungur'dan Sultan'ı öldürmesini ister. Okuru sürükleyen hikâye böylece uzayıp gider. Işinsu'nun Ak Topraklar'ı ise Oğuzların Çağrı ve Tuğrul Beyler zamanından başlayarak Sultan Alparslan dönemine kadar yurt tutma mücadelelerini ve Anadolu'nun vatan kılınmasının anahtarı sayılan Malazgirt Zaferi'ni anlatan bir romandır.

Başta şiir, roman, hikâye ve tiyatro olmak üzere Malazgirt'e dair edebî eserlerin çok önemli bir kısmı Malazgirt Zaferi'nin 900. yıl dönümünde kaleme alınmıştır. Yani 1971'de... Selçuklu Tarih ve Medeniyeti Enstitüsü o sene 900. yıl dönümü vesilesiyle çeşitli şiir, tarihî roman ve temsil eseri yarışmaları düzenlemiş, dereceye giren veya yayımlanmaya lâyık görülenler, söz konusu enstitü tarafından okurlarla buluşturulmuştur. Şair Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu'nun "Malazgirt Destanı" ve Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın "Malazgirt Ululaması" gibi eserler 1971'in Malazgirt'e dair önemli kitaplarıdır. Yavuz Bahadıroğlu'nun 1976'da yayımlanan "Malazgirt'te Bir Cuma Sabahı" romanı bu dönemin son ciddi eseridir. Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın "Malazgirt'in Üç Atlısı" ve "Hanoğlu" gibi diğer popüler romanlarının dışında bu dönemde Malazgirt'e dair başka dikkate değer eser görülmemektedir.

Uzun süre boyunca (1985-2012 yılları arasında) hiç kimse Malazgirt'ten bahsetmez. Malazgirt, edebiyat dünyasında adeta unutulur. 30 Eylül 2012'de iktidardaki Ak Parti'nin 4. Olağan Kongresi'nde o zamanki Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın "1071 Vizyonu"ndan bahsetmesiyle bir anda Malazgirt'e ilgi artar, bu konuyla ilgili başta roman olmak üzere çeşitli edebî türlerde kitaplar yayımlanmaya başlar. Söz konusu bu dönemde Okay Tiryakioğlu'nun "Alparslan/Çift Başlı Kartallar", Ebubekir Subaşı'nın "Savaşçıların Efendisi Alparslan", Ahmet Haldun Terzioğlu'nun "Alparslan/Zaferler Çağı", İsmail Gümüş'ün "Hançer", Yunus Ozan'ın "1071 Sultan Alparslan/Malazgirt Kartalı", Yunus Oğuz'un "Sultan

Alparslan", Mehmet Kemal Erdoğan'ın "Sultan Alparslan/Anadolu Fatihî", Mehmet Akbulut'un "1071 Malazgirt/Beklenmedik Ölüm", Hasan Erimez'in "Bin Yılın Göçü/Gaziler Çağı", İsmail Bilgin'in "Sultan Alparslan/Malazgirt'te Bir Selçuklu Kartalı", Cengiz Acar'ın "Yafes'in Çocukları" adlı romanları okuyucunun ilgisini çeker. Fakat bu dönemde yazılanların bir çoğu edebî anlamda Tarık Buğra'nın "Küçük Ağa" ve "Osmancık" romanlarıyla kıyaslanamaz.

Ziya Gökalp, kaleme aldığı manzum tiyatrosunda Malazgirt'e vurgu yapmıştır.

Türkçülük akımının öncüsü Ziya Gökalp, 1922 yılında "Tarihî Kahramanlıklar" serisi içerisinde "Alparslan-Malazgirt Muharebesi" konusunda iki perdelik manzum bir piyes kaleme almıştır. Kızıl Elma şairi Gökalp, Alparslan'ın kahramanlığı ile üstün ahlâkî vasıflarını belirttiikten sonra Alparslan'ın ağızından Allah'a şu dua ve yakarışlarda bulunmuştur: "Bugün biz çok zayıfız, düşman fazla kuvvetli,/Senden imdad olmazsa düşman alır bu ili,/Kadın çocuk dinlemez hepsini eder idam,/Maksadı bırakmamak yeryüzünde bir İslâm/Vicdanlardan çıkarmak için doğru imanı.../İster yıksın Kâbe'yi, yaksın güzel Kur'an'ı/Yoktur İncil'e karşı bizim hiçbir kinimiz,/Ehl-i Kitab diyoruz İncil'in ashabına,/Niçin onlar düşmandır İslâm'ın kitabına?" Gökalp, Alparslan'ın dilinden yaptığı bu serzeniş ve yakarışlardan sonra, huzuruna gelen Bizans elçisi kendisini tehdit ettiği zaman, yine Alparslan'ın ağızından onu şöyle konuşturur: "-Git söyle Kayserine, Hak esirger dinini,/Kolay değil fethetmek arslanların inini,/ İslâmiyet bir kızdır, bekçisi Türk bir arslan:/Elinde dal kılıcı bekler onu her zaman/Git söyle Kayserine, biz sulhu çok severiz,/Lâkin harbe girersek, insan değil ejderiz."

Nice hamasi şiirler yazılmıştır Malazgirt'e ve onun şanlı komutanı Alparslan'a.

Nice hamasi şiirler yazılmıştır Malazgirt'e. Türk destan geleneğimizin ve Malazgirt Zaferi'nin edebiyatımıza yansımaları açısından müstesna güzellikte bir eser olan "Ağustos Güneşi" şiir kitabından alınan "1071" isimli şiirde şair Azmi Güleç, Malazgirt Savaşı'nı şöyle tasvir eder bizlere: "Ülkelerin içinde bir ülkemiz var: Doğu/Oğuz'un, Mete'lerin, Kür Şad'ların doğduğu//Anadolu fethine uzandı mı yolumuz,/ Alparslanlar olacak orduların başbuğu//Ne Bizans, ne tekfurlar güvenmesin gücüne/Bu milletin ezelden arşa çekilmiş tuğu//Doğdu mu ufkumuzda ağustoslar güneşi:/Biziz Malazgirtlerin, Dumlu'ların çocuğu..."

Yapma destanlarıyla adından sıkça söz ettiren Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın TDK Yayınları arasında çıkan kitabına da ad olan "Malazgirt Ululaması" adlı şiirinde bu büyük zafere dair şu dizeler dikkatimizi çeker: "Hele de hele de/Nerde Bizans ordusu/Görüselim gele de.//Hele de hele de/Göğün mavisi inmiş/Bağdaş kurmuş/Yele de.//Hele de hele de/Benziyor at beşiği/Dalgaya da sele de.//Hele de hele de/Bir çizgiye gelelim/Dağ başı yüksele de."

Destan tarzı şiirleriyle Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nda adından övgüyle söz ettiren Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu da Malazgirt için yazan büyük kalemlerden biridir. O, Malazgirt Destanı'nda, Türklere Anadolu'nun kapılarını açan bu şanlı zafer için şöyle der: "Aylardan Ağustos, günlerden Cuma/Gün doğmadan evvel iklim-i Rum'a/Bozkurtlar ordusu geçti hücumu/Yeni bir şevk ile gürlendi gökler/Ya Allah... Bismillah... Allahuekber// Türk, Ulu Tanrı'nın soylu gözdesi/ Malazgirt Bizans'ın Türk'e secdesi/Bu ses insanlığa Hakk'ın müjdesi/Bu seste birleşir bütün yürekler.../Ya Allah... Bismillah... Allahuekber!.."

Türk tarihinin kilidini açan Malazgirt Zaferi, şairlerin belli dönemler hariç tutulursa, büyük bir ilgi

duyduğu ve şiirlerine konu edindiği başat bir mevzudur. Kerküklü şair, yazar, gazeteci ve gönül insanı merhum Ömer Öztürkmen de "Malazgirt Marşı" adlı şiirinde, tarihin seyrini değiştiren bu büyük zaferin gönül imbiğinden geçirilmiş saf duygularını şöyle dile getirerek adeta ete kemiğe büründürür: "Bir cuma sabahı Allah'a karşı/Malazgirt'te elli dört bin er/Bestelediler en güzel marşı/Allahu ekber, Allahu ekber// Bayrak bayrak fetih müjdesi/Parça parça Diyar-ı Urum/İlk denizlerde ilk seccadesi/Alparslan ordularının Anadolu'm//Geliyor ışıktan kopmuş askerler/Allah'a uzanmış eller geliyor/Kalk ayağa kubbe ol ey yer/ Göklerce minareler geliyor//Onlar ki ilâhilerle yıkandılar/Kırklarca okunmuş bir namazlı su/Vaktiyle dağlardan inen bozkurtlar/Şimdi son peygamberin ordusu..."

Yahya Kemal Beyatlı'nın gözünde ve gönlünde Malazgirt ve Sultan Alparslan...

Kadim Türk şiirinin köşe taşlarından biri olan, İstanbul sevdalısı büyük şair Yahya Kemal Beyatlı, 1942'de İstanbul'da Beyoğlu Halkevi'nde verdiği "Türk İstanbul" başlıklı bir konferansta "Malazgirt Meydan Muharebesi, Rum Selçuklu Devleti'nin kurulmasına sebep olan vak'a olmadan ibaret değildir, tesiri itibariyle vatanın temeli o muzafferiyettir. Bu itibarla bizce kudsiyetinin hududu olmayan bir hadisedir. Bu Türk muzafferiyetini Avrupa müverrihleri da ayrıca cihan tarihinin bir dönüm noktası sayarlar. Çünkü Türklerin Avrupa ile göğüs göğüse asırlarca sürmüş olan mücadelesi oradan başladı. Haçlı Seferleri tarihini en yeni usulde yazan müverrih Grousset, Haçlı Seferlerini kımıldatan sebebin 1071'de Malazgirt'te Türk hakanı Alparslan'ın Bizans İmparatorunu orada mağlup edip esir etmesi olarak gösteriyor. Bu muharebenin cihan tarihini sarsan böyle derin bir tesiri olmuştur." demektedir.

Türk tarihine yepyeni ve şahsına münhasır (özgün) bir nazarla bakan şair Yahya Kemal Beyatlı, Malazgirt Zaferini "Tarihin Milâdı" olarak görece kadar kıymetli bulmuştur. Bu milâdı gerçekleştiren Sultan Alparslan için arûzun "mef'ûlü / fâilâtü / mefâilü / fâilün" vezninde "Alparslan'ın Rûhuna Gazel" adlı şiirini yazmıştır. Şair Beyatlı, o şiirde şu duygu ve düşüncelere yer vermiştir: "İklîm-i Rûm'u tuttu cihangîr savleti,/Târîh o işde gördü nedir şîr savleti..."(Anadolu'yu, dünyayı fetheden büyük bir hükümdarın şiddetli hücumu tuttu, zapt etti. Tarih bu zapt edişte aslan hücumu ne imiş gördü.) "Titretti Arş ü ferşi Malazgird önündeki/Çûş u hurûş-ı rahş ile şemşîr savleti..." (Malazgirt önündeki gösterişli atların ve kılıçların coşkulu hücumu, Arş'ı ve ferşi yani tüm âlemi titretti.) "On yılda vardı sâhil-i Kostantaniyye'ye,/Tekfûrlar diyârını teshîr savleti..." (Tekfurların, yani Bizans valilerinin diyarını boyun eğdiren hücum, on senede İstanbul sahiline vardı.) "Ey şanlı cedd-i ekberimiz, âb-ı tîğının,/Bî-hadd imiş güneş gibi tenvîr savleti..." (Ey şanlı büyük dedemiz Alparslan! Senin kılıcının suyunun nur saçma kudreti, güneş gibi sonsuz-hudutsuz imiş!..) "Tasvîr eder mi böyle şehinşâhî ey Kemâl,/Şimşekten olsa şîrde tâbîr savleti?" (Ey Kemal, şiirde ifade gücü şimşekten olsa bile, böyle bir şahlar şahını tasvir edebilir mi?)

Malazgirt ulularını yüceltmek ve hakkını teslim etmek niyetiyle "Ben de yazdım"

Malazgirt Zaferi'yle ilgili şiir yazanlardan, kalemini bu zaferle şereflendirenlerden biri de naçizane benim. Vaktiyle kaleme aldığım "Malazgirt Destanı" adlı şiirimde bu zafere dair şu hamasî duygulara yer vermiştim: "Yıllardan bin yetmiş bir, aylardan ağustostu/Malazgirt Ovası'nda düşmanlar nefret kustu/ Bizans'ın üzerine hücum emri verildi/O gün kanlı ovada ne hesaplar görüldü/Haykırdı koca yiğit, inledi

yerler gökler/Kılıç şakırtısını dinledi yerler gökler/Serdengeçti yiğitler atıldı dört bir koldan/Menzile yürüdüler ceddin geçtiği yoldan/Göz gözü görmez oldu meydandaki dumandan/Zafer narası attı soylu yiğit, kumandan/Yaktılar her ne varsa, savurdular külleri/Karşılarında durdu karakter heykelleri// Alparslan'ın ordusu atıldı seller gibi/Yalnkılıç koştular kasırğa, yeller gibi/Arkasına bakmadan yürüdü alperenler/Küçük dilini yuttu, yiğitleri görenler /Giydiği elbiseler şehide kefen oldu/Ruhlar semaya vardı, arda kalan ten oldu/Malazgirt Ovası'nda dillendi dağlar taşlar/Bizans ordularında öne eğildi başlar/Dualı ağızlardan eksik olmadı tekbir/Birlikte haykırdılar: Hakikat bir, Allah bir /Bizans'ın askerleri önümüzde diz çöktü/Karanlığın ardından beklenen şafak söktü/Geceyi böldü şimşek, parladı gözün ferri/Cenab-ı Hak Türklere nasip etti zaferi/Ruhlarını İslâm'ın harcında yoğurdular/Oymakla yola çıkıp bir millet doğurdular /Karanlığın ardından bir mübarek tan oldu/Şehitlerin kanıyla coğrafya vatan oldu/Coşkun bir sel gibiydi Malazgirt'te atlılar/Mesafeyi yok saydı, rüzgârdan kanatlılar/Canını siper etti yiğit subayı, eri.../Açılmamak üzere, kapattık bu defteri/Peygamberin övdüğü bu milletti, bu millet/Bize göre değildi onursuzluk ve zillet/O gün Anadolu'nun kapıları açıldı/Şehitlerin üstüne ne rahmetler saçıldı/Malazgirt deyip geçme, zaferlerin hasıdır/Esaret kor ateştir, sinelerin pasıdır/Bu zaferin ardından tarihe mühür vurduk/Bu kutlu topraklarda nice devletler kurduk/Kabımıza sığmayız, bize dardır Malazgirt!.../ Anadolu'yu açan anahtardır Malazgirt!..."

Hulâsa-i kelâm yahut netice niyetine...

Yarınlarımızın teminatı olan gençlerimize millî ve manevî şuur kazandırabilmek için "Malazgirt Zaferi" şiirden tiyatroya, hikâyeden romana kadar edebî eserlerde daha çok yer almalıdır. Fakat bu yapılırken nicelikten çok, nitelik esas alınmalıdır. Aksi takdirde genç dimağlarımıza tarihi ve tarihî romanları sevdireceğiniz yerde onlardan nefret ettiririz.

Türklere Anadolu'nun kapılarını açan, İslâm'ın Anadolu'da yayılmasını sağlayan Malazgirt Zaferi'nden bugüne kadar tam 953 sene geçti. Sizin anlayacağınız dokuz buçuk asır geride kaldı. Bizler Selçukluların ve Osmanlıların torunları olarak bu şanlı zaferin 10. asrına merdiven dayamış bulunmaktayız. Ama ne yazık ki her geçen gün Malazgirt ve onun yakın yüzyıldaki yansıması olan Çanakkale ruhundan alabildiğine kopuyoruz. Sosyal medyanın baskın olduğu, küreselleşen ve her geçen gün daha da kirlenen dünyada değerlerimizden ve değerlilerimizden ne yazık ki uzaklaşıyoruz. Bu acı gerçeği görerek en kısa zamanda gerekli tedbirleri almalı, gençliğimizi düştükleri derin boşluktan ve şuursuzluktan (mankurtlaşmaktan) kurtarmalıyız. Bizi biz yapan ve topyekun bir millet kılan mâzideki güzellikleri ve özellikleri ihya etmek için bir an evvel özümüze ve kimliğimize irca etmeliyiz. Bunun için de millet olarak Çanakkale ve Malazgirt ruhunu yaşmalı ve yaşatmalıyız. Bizlere bu şerefli zaferleri bahşeden Rabbimize şükrederken aziz şehitlerimize de yüce Allah'tan rahmet diliyoruz. Ruhları şâd, makamları cennet olsun inşallah.

Dipnotlar:

- 1) "Malazgirt Meydan Muharebesi Hakkında Yapılan Araştırmalar", Dr. Abdülkadir Yuvalı
<http://www.mus.gov.tr/malazgirt-savasi-mus>
- 2) "Malazgirt Muharebesi", Ali Sevim, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
<https://islamansiklopedisi.org.tr/malazgirt-muharebesi>

YAYIMLANDIĞI YER: Kùltür Ajanda Dergisi/Ağustos 2024